

BIJVOEGSEL

Schriftelijke antwoorden van de minister en de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op vragen gesteld in de eerste termijn van de behandeling van **het wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII) voor het jaar 2018 (34775-VII)**.

Vragen van het lid Middendorp, J. (VVD)

Vraag:

Hoe gaat u de keuze tussen markt en overheid in de praktijk brengen en hoe gaat u de keuze tussen door de markt laten ontwikkelen of zelf ontwikkelen scherper, sneller en vooral strakker maken? Er is kennis nodig om deze in te kopen.

Antwoord:

Ik ontwikkel, conform het regeerakkoord, een kader waarmee het Rijk voortvarender dan voorheen beslist welke producten en diensten het zelf ontwikkelt en welke het door marktpartijen laat ontwikkelen. Daarvoor is inderdaad kennis nodig. Voor de verbetering van deze kennis zijn de nodige stappen gezet. Zo is categoriemanagement ingericht, waarmee specialisatie en professionalisering wordt gerealiseerd. Voor de aansturing van leveranciers is strategisch leveranciersmanagement ingericht, waarmee de aansturing van ICT-leveranciers wordt verbeterd en kosten kunnen worden gereduceerd door het beter organiseren van de vraag vanuit het Rijk aan de markt.

Vragen van het lid Özütok, N. (GL)

Vraag:

Hoe is de staat van de lokale Rekenkamers (in het licht van doelmatige besteding van middelen)?

Antwoord:

Gemeenten kunnen op grond van de Gemeentewet een onafhankelijke rekenkamer instellen of via een verordening regels stellen aan de uitoefening van de rekenkamerfunctie. In opdracht van het ministerie van BZK is onderzoek verricht naar de rol en positie van lokale rekenkamer(functie)s. Uit dat onderzoek blijkt dat de positie van lokale rekenkamerfuncties in veel gemeenten onder druk staat. Zo blijkt dat in ongeveer de helft van de gemeenten wordt bezuinigd op de rekenkamerfunctie en dat in ongeveer 8% van de gemeenten helemaal geen invulling wordt gegeven aan het lokale rekenkamerwerk. Momenteel wordt gewerkt aan een wetsvoorstel dat als doel heeft de positie van lokale rekenkamers verder te versterken, door het verplicht stellen van de onafhankelijke rekenkamer in alle gemeenten (dat kan overigens ook door aansluiting bij een gemeenschappelijke rekenkamer), zoals reeds eerder aangekondigd in het actieplan lokale rekenkamers. Ik zal samen met de gemeenten nader bezien op welke wijze hierbij ook ruimte kan zijn voor lokaal maatwerk en differentiatie, zoals beoogd met de voorgenomen bredere wijziging van de Gemeentewet.

Ik vind het belangrijk om de werking en toekomstbestendigheid van het controle-instrumentarium van de gemeenteraad nog eens goed onder de loep te nemen. Een sterke en goed toegeruste gemeenteraad behoeft een effectief controle-instrumentarium.

Vraag:

Herkent de minister de situatie dat gemeenteraadsleden onvoldoende zicht hebben op gemeenschappelijke regelingen (in het kader van decentralisaties) en dat er onvoldoende democratische controle plaatsvindt? Wat gaat de minister daaraan doen?

Antwoord:

Gemeenschappelijke regelingen worden belangrijker, dat vraagt om transparant en gelegitimeerd

bestuur. Bij gemeenschappelijke regelingen gaat dit niet vanzelf. Zowel lokaal als regionaal zijn hier oplossingen voor gevonden. Deze goede voorbeelden moeten we verspreiden. Recent zijn hier handreikingen, zoals Grip op regionale samenwerking (2015) die op rijksoverheid.nl te vinden is, over uitgebracht.

In het regeerakkoord is afgesproken dat de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) wordt aangepast om de politieke legitimiteit van een gemeenschappelijke regeling te versterken. Voor mij staat daarbij voorop dat besluitvorming transparant moet zijn en raden hun rol waar moeten kunnen maken. De komende tijd zal ik in overleg treden met provincies, gemeenten en waterschappen, maar ook met beroepsverenigingen over hun beeld bij de gewenste wijzigingen van de Wgr.

Het is mijn streven om in het voorjaar van 2018 een beleidsbrief naar uw Kamer te sturen waarin ik de inhoudelijke kaders voor wijziging van de Wgr wil benoemen en het tijdpad voor de wijziging wil schetsen. Daarbij zal ik ook ingaan op aanpassingen in de Gemeentewet. De Wgr en Gemeentewet kunnen niet los van elkaar worden gezien: het versterken van de controlerende rol van raden richting gemeenschappelijke regelingen wil ik in samenhang bezien met de inrichting van het gemeentebestuur en de bevoegdheden van de raad richting het college.

Vraag:

Hoe zorgt de minister ervoor dat er niet te grote verschillen ontstaan tussen gemeenten op het gebied van bijvoorbeeld zorgvoorzieningen?

Antwoord:

Door de decentralisatie is de verantwoordelijkheid voor het sociaal domein bij de gemeenten komen te liggen. Dat betekent dat de gemeenten (binnen de gegeven wettelijke kaders) verantwoordelijk worden voor de organisatie van zorg en ondersteuning en het laten participeren van burgers in de maatschappij. Hoe gemeenten dit doen is aan hen; en het is dan ook niet meer dan logisch dat er verschillen ontstaan.

Deze verschillen zijn een logisch gevolg en ook noodzakelijk om het gewenste maatwerk tot stand te laten komen. Hierover wordt verantwoording afgelegd in de betreffende gemeenteraden. De decentralisaties zijn juist ingezet om dit maatwerk tot stand te laten komen dus die verschillen moeten we eerder zien als een succes dan als nadeel.

Het Rijk monitort vanuit zijn stelselverantwoordelijkheid.

Vraag:

Wat zijn de ambities van het kabinet op het gebied van krimpregio's?

Antwoord:

Om de leefbaarheid in krimpgebieden op peil te houden, werk ik met regio's en provincies samen op de belangrijkste opgaven in krimpgebieden, te weten: sloop en herstructurering van woningen, herstructurering van maatschappelijk vastgoed, economie en arbeid, (digitale) bereikbaarheid en het op peil houden van het voorzieningenniveau. Deze opgaven vragen om een gebiedsgerichte aanpak, maatwerk en samenwerking tussen verschillende overheden, maatschappelijke organisaties en met het bedrijfsleven. Mijn ambities zijn om bij te dragen aan structuurversterking in de krimpregio's d.m.v. samenwerkingsafspraken, waarbij ik uitga van een integrale benadering van krimp en groei. In het actieplan bevolkingsdaling, dat vastgesteld is door de Tweede Kamer in 2016, zijn hierover samenwerkingsafspraken verwoord. Ik zet mij de komende periode in op het aanscherpen, versnellen of nader duiden van deze samenwerkingsafspraken. Daar waar regio's versnelling in de aanpak van de krimpproblematiek willen bewerkstelligen, ben ik bereid om, met de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, samen te werken met krimpregio's in de vorm van regiodeals.

Vraag:

Hoe staat het met de uitvoering van de motie Voortman over de toegankelijkheid rijksgebouwen?

Antwoord:

Om recht te doen aan de motie-Voortman en de ambities van de Rijksoverheid inzake zelfstandige toegankelijkheid van rijkskantoren voor mindervaliden, is in de rijkskantoren in Den Haag waar de bestuurskernen van ministeries zijn gehuisvest een gebouwscan uitgevoerd naar de toegankelijkheid. Daarbij is onder meer onderzocht in hoeverre het kwaliteitsniveau in deze rijkskantoren zich verhoudt tot verschillende normen, zoals NEN 1814 en de ITs (de Integrale Toegankelijkheidsstandaard die door de belangenorganisatie Ieder(in) is ontwikkeld).

De onderzochte rijkskantoren voldoen wat betreft toegankelijkheid aan de bestaande wettelijke kaders van het Bouwbesluit. De gebouwscans laten zien dat een aantal maatregelen genomen kan worden om het beoogde kwaliteitsniveau rond zelfstandige toegankelijkheid te realiseren. Bij de uitvoering van aanpassingen zal in overleg met de belangenorganisatie Ieder(in) worden gekeken naar de maatregelen en of er alternatieve

maatregelen mogelijk zijn die eventueel beter passen bij het gebouw of bij al lopende/geplande aanpassingen. U wordt hierover door mij binnenkort apart geïnformeerd.

Vraag:

Wat zijn de ambities van het kabinet Rutte-III op het gebied van divers personeelsbeleid?

Antwoord:

Als minister van BZK vind ik diversiteit een belangrijk thema. De Rijksoverheid streeft naar een diverse samenstelling van haar personeelsbestand. Verschillende perspectieven, achtergronden en inzichten vergroten de denkkraft van de rijksoverheid. Daarnaast streeft het Rijk naar een inclusieve werkomgeving met aandacht voor het tegengaan van (onbewuste) vooroordelen.

Het beleid op het gebied van diversiteit en inclusie wordt vormgegeven per ministerie. In 2015 en 2016 tekenden alle ministeries en enkele individuele rijksonderdelen het Charter Diversiteit en hebben de afzonderlijke ministeries een plan van aanpak opgesteld. Met ondertekening van het Charter Diversiteit zeggen werkgevers toe een effectief diversiteitsbeleid te bevorderen. In het plan van aanpak bepalen de ministeries zelf op welke dimensies zij zich richten.

In de Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk rapporteer ik u over de diverse samenstelling van het personeelsbestand van het Rijk.

Vraag:

Hoe gaat de minister ervoor zorgen dat rechten van burgers worden beschermd als semipublieke organisaties taken van de overheid overnemen?

Antwoord:

Als de overheid publieke taken overdraagt aan semipublieke instellingen worden de gevolgen voor burgers in ogenschouw genomen. Dat is een kwestie van zorgvuldig bestuur. De rechten van burgers moeten immers onverkort worden beschermd als het gaat om de uitoefening van publieke taken. Semipublieke instellingen hebben primair een eigen verantwoordelijkheid voor een goede naleving van de rechten van burgers. Lokale overheden kunnen hierover vanzelfsprekend ook contractuele afspraken maken.

Vraag:

Wat is de stand van zaken van het overleg met Nationale Ombudsman en de Algemene Rekenkamer over het budget.

Antwoord:

Met de instemming van de vaste commissie van Binnenlandse Zaken op 20 september 2017 is het aan het kabinet om de leden van de onafhankelijke commissie te werven en te benoemen. Hiervoor is er in gezamenlijkheid tussen de Colleges, het Ministerie van Financiën en mijn Ministerie een profielschets opgesteld. Op dit moment is mijn ministerie bezig om de bezetting van de commissie voor te bereiden, in goed overleg met de Hoge Colleges van Staat en het Ministerie van Financiën. Ik zal binnenkort met de colleges het gesprek voeren over het vervolg.

Vraag:

Hoe kijkt de minister aan tegen de mensenrechtensituatie in Nederland? En hoe ziet de minister de verbeterpunten van de VN-rapportage en wat gaat zij daarmee doen/ concrete ambities?

Antwoord:

De mensenrechtensituatie in Nederland is niet in een paar woorden te vangen. In vergelijking met andere landen gaat het hier goed, maar het kan altijd beter. De aanbevelingen die Nederland ontving tijdens de Universal Periodic Review zien grotendeels op onderwerpen waar we al maatregelen op nemen, en zien we dus als een aansporing om door te gaan op de ingeslagen weg. Met de actieplannen om op specifieke terreinen problemen aan te pakken, zoals bij de bestrijding van discriminatie, werkt het kabinet aan de verbeterpunten.

Vraag:

Wat is de reactie van de minister op de hoge externe inhuur bij de Rijksoverheid en decentrale overheden?

Antwoord:

De externe inhuur bij het Rijk is rijksbreed al enkele jaren rond de 10% van de personele uitgaven. De zogeheten Roemernorm stelt dat het percentage externe inhuur ten opzichte

van de totale personele uitgaven maximaal 10% mag zijn en dat overschrijdingen toegelicht moeten worden. Ministeries verantwoorden zich over externe inhuur in hun jaarverslag. Over rijksbrede ontwikkelingen wordt gerapporteerd in de Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk.

Er zal altijd een kritische afweging gemaakt dienen te worden of en hoe noodzakelijke expertise ingehuurd wordt. Deze weging wordt door de vakministers gemaakt en ik ga er vanuit dat ze dit weloverwogen doen. Het overgrote deel van de externe inhuur is inhuur van uitzendkrachten bij piekbelasting en het inhuren van moeilijk te verambtelijken specialistisch ICT-personeel.

Decentrale overheden zijn, als autonome bestuurslaag, zelf verantwoordelijk voor hun uitgaven en bedrijfsvoering. Ook voor hun uitgaven aan externe inhuur. De decentrale overheden zijn als geen ander bekend met de omstandigheden binnen de eigen regio die aanleiding kunnen zijn om werkzaamheden aan een externe partij uit te besteden om zo de gestelde doelen te realiseren.

Vraag:

N.a.v. de constatering van oud-staatssecretaris Dijkema dat er te weinig expertise bij de overheid aanwezig is. Hoe kijkt de minister aan tegen de uitstroom van deskundig personeel en de externe inhuur in plaats daarvan?

Antwoord:

Ik hecht eraan te benadrukken dat een tekort aan expertise bij het Rijk in brede zin door mij niet wordt herkend.

Het is van belang dat medewerkers wendbaar blijven. Externe mobiliteit, mobiliteit naar werkgevers buiten het Rijk, past hier ook in. Bij vertrek van medewerkers is het van belang dat een goede kennisoverdracht plaatsvindt zodat cruciale kennis niet verloren gaat.

Verwachte leeftijdsgebonden uitstroom en daarmee gepaard gaand kennisverlies heeft nadrukkelijk aandacht in de meerjarige personeelsplanningen van de departementen.

Er kunnen zich incidenteel situaties voordoen, waarbij vertrek van kundig personeel op goede gronden opgevangen wordt met de inhuur van extern personeel.

Vragen van het lid Molen, H. van der (CDA)

Vraag:

Wat is de missie van de minister als het gaat om haar coördinerende rol bij de decentralisaties en het contact met gemeenten? En wat is de huidige stand van zaken?

Antwoord:

Het sociaal domein is gedecentraliseerd en daarmee ligt het beleid bij gemeenten. Ik zie voor mijzelf een coördinerende rol bij de decentralisaties in het sociaal domein, zowel aan rijkszijde als in de relatie met de gemeenten. Ik richt mij in deze rol op randvoorwaarden die over de afzonderlijke decentralisaties heen van belang zijn voor het laten slagen van de veranderingen in het sociaal domein. Daarnaast hecht ik aan een ondersteuningsstructuur, om gemeenten waar nodig op een praktische manier te helpen en faciliteren. Aan de brede regietafel sociaal domein wil ik daarnaast ontwikkelingen en knelpunten in het sociaal domein bespreken met gemeenten en de VNG. Dit najaar wordt u geïnformeerd over de voortgang van het programma sociaal domein en ontvangt u de overall rapportage sociaal domein van het SCP.

Vraag:

Hoe staat het met de uitvoering van het voorstel met betrekking tot buitenlandse financiering van politieke partijen?

Antwoord:

In de Wet financiering politieke partijen is nu al bepaald dat politieke partijen giften van meer dan 4.500 euro per jaar openbaar moeten maken. Dit geldt voor zowel giften uit Nederland als giften uit het buitenland. In de op dit moment lopende evaluatie van de wet wordt bekeken of de hoogte van het bedrag waarboven giften openbaar moeten worden gemaakt aanpassing behoeft.

De evaluatiecommissie zal mij tevens adviseren over de vraag hoe om te gaan met giften uit het buitenland aan politieke partijen. De evaluatiecommissie is daarbij verzocht tevens de motie Amhaouch te betrekken die heeft verzocht om maatregelen te treffen om buitenlandse financiering van politieke partijen te beperken. De evaluatiecommissie zal begin 2018 haar advies aan mij aanbieden. Vervolgens zal ik mede op basis van dit advies een besluit nemen over hoe om te gaan met dit vraagstuk.

Vraag:

Kan de minister aangeven hoe zij invulling gaat geven aan de coördinatie van het nationaal actieprogramma tegen discriminatie (NAD)?

Antwoord:

Discriminatie in onze samenleving is een ernstig probleem. Samen met mijn collega's in het kabinet wil ik forse voortgang boeken in de strijd tegen discriminatie. Bijvoorbeeld met de nationale campagne ter bewustwording van discriminatie.

Naar aanleiding van het onderzoek van Regioplan naar alle veertig antidiscriminatiebureaus vraag ik alle gemeenten een reactie. In maart zal een handreiking beschikbaar komen van alle concrete, effectieve maatregelen die gemeenten treffen om discriminatie te bestrijden. Ook wil ik antidiscriminatiebureaus samen met gemeenten meer bekendheid en slagkracht geven.

Vraag:

Kan de staatssecretaris aangeven tot hoever zijn doorzettingsmacht voor de digitale overheid reikt en hoe hij deze in de praktijk wil inzetten als het gaat om digitalisering en informatieveiligheid bij medeoverheden? Ook in de aanpak om als Rijk mee te groeien met de informatiesamenleving.

Antwoord:

De mate van digitalisering en informatieveiligheid van medeoverheden is de eigen verantwoordelijkheid van die medeoverheden, tenzij er hierover wettelijke regelingen zijn. Uiteraard zal ik hierin wel mijn coördinerende rol pakken en zal ik waar mogelijk hulp bieden en partijen bij elkaar brengen om de digitale overheid te verbeteren. Momenteel werk ik aan een wetsvoorstel om de verantwoordelijkheden rondom de digitale overheid goed te regelen. De wet bevat alle spelregels voor de digitale overheid en is essentieel voor de inrichting van het stelsel voor toegang tot individuele digitale overheidsdienstverlening aan burgers en bedrijven.

Vraag:

Bij de veiling van de IJsselmeerpolder zijn er fouten begaan: één uur voor sluiting is het

hoogste bod bekend geworden waarna andere geïnteresseerden konden overbieden en de grond in handen konden krijgen. Als deze berichtgeving klopt, hoe heeft dit kunnen gebeuren? Hoe worden er maatregelen genomen om dit in de toekomst te voorkomen en hoe kan deze fout worden rechtgezet?

Antwoord:

Tijdens het bieden was het mogelijk een optie aan te vinken waarmee bieders een uur voor sluitingstijd het tot dan toe hoogste bod per mail ontvangen. Dit is niet gebruikelijk tijdens een gesloten openbare inschrijving. Het bedrijf dat namens het Rijksvastgoedbedrijf de veiling uitvoert is hierop aangesproken.

Er zijn zes bieders die een signalering hebben aangevinkt tijdens het bieden, en zij hebben een uur voor sluitingstijd mailsignaleringen ontvangen. Deze zes bieders hebben op zeven kavels geboden. Van deze zeven kavels zijn er vier kavels gegund aan bieders die geen mailsignalering aan hadden staan. Drie kavels zijn aan bieders gegund die wel een mailsignalering hebben ontvangen. Alle biedingen zijn echter ruim voor het moment van verzenden van de mailsignalering uitgebracht, waardoor dit geen effect heeft gehad op de openbare inschrijving.

De conclusie is dat het versturen van de signaleringsmail een uur voor sluitingstijd geen invloed heeft gehad op het biedproces en/of de hoogte van biedingen. Dit in tegenstelling tot diverse mediaberichten die het tegendeel beweren en de feiten onjuist weergeven. De uitslag van de openbare inschrijving kan ongewijzigd blijven.

Om dergelijke situaties in de toekomst te voorkomen, heeft het veilinghuis inmiddels maatregelen genomen in de biedsystemen. Het veilinghuis krijgt restricties opgelegd over de wijze van veilen. Daarnaast voert het een audit uit op het biedsysteem. Tot slot stelt het Rijksvastgoedbedrijf een intern onderzoek in naar de inschrijvingsvoorwaarden met als doel duidelijk te omschrijven aan welke eisen een veiling (openbaar of per opbod) moet voldoen.

Vraag:

Hoe kijkt de staatssecretaris aan tegen de vorderingen van gemeenten in 2017 om hun dienstverlening volledig te digitaliseren? Hoe vrijblijvend wil het kabinet omgaan met medeoverheden wat betreft digitalisering?

Antwoord:

Via de aankomende Wet Digitale Overheid (tot nu bekend als het wetsvoorstel Generieke Digitale Infrastructuur) wordt het voor mij mogelijk om standaarden verplicht te stellen, maar de daadwerkelijke digitalisering blijft de verantwoordelijkheid van de medeoverheden zelf. Wel kan ik melden dat in de loop der jaren de digitalisering van de overheid een positieve ontwikkeling vertoont, ook bij gemeenten. Een onderzoek dat medio 2017 is uitgevoerd laat zien dat (overheidsbreed) 90% van de meest gebruikte diensten digitaal beschikbaar is. Voor goede dienstverlening zijn het Rijk en de medeoverheden van elkaar afhankelijk; een goede en intensieve samenwerking tussen de verschillende overheden is daarbij essentieel.

Vraag:

Wat is de stand van zaken van de GROS actiepuntenlijst? Hoe gaat de staatssecretaris de lead nemen?

Antwoord:

Het actieteam grensoverschrijdende economie en arbeid heeft in januari 2017 40 actiepunten gepresenteerd. De actiepunten zijn in gang gezet. Het rijk en de grensregio's hebben met elkaar in het actieteam geconcludeerd dat actie nodig is op informatievoorziening, arbeidsbemiddeling, buurtaal en cultuur, diploma-erkenning, stages en leerwerkplekken, bereikbaarheid en ondernemerschap. Het netwerk van grensinformatiepunten is operationeel. Er vindt grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling en informatievoorziening plaats met de organisaties uit onze buurlanden. Tevens leiden initiatieven al tot meer mogelijkheden voor het kunnen volgen van Duitse les op MBO's. Ook zijn we met Vlaanderen gestart met de ontwikkeling van een agenda voor ruimtelijke ontwikkeling en infrastructuur van wederzijds belang.

Voor een volledig beeld van de stand van zaken verwijs ik naar de recente brief die de vorige minister van BZK op 11 september 2017 over dit onderwerp naar uw Kamer heeft gestuurd (TK, 2016–2017, 32 851, nr. 35).

Ik vind het van het grootste belang om met de grensregio's en met de partners aan de andere kant van de grens samen op te trekken om de acties uit de actieagenda verder te brengen. Ik zal uw Kamer jaarlijks over de voortgang van de actieagenda informeren. Hiertoe stuur ik uiterlijk eind april 2018 uw Kamer een voortgangsbericht.

Vragen van het lid Raak, A.A.G.M. van (SP)

Vraag:

We hebben een Roemer-norm van 10% voor externe inhuur. Andere ministeries houden zich daaraan. Waarom BZK niet? In het regeerakkoord staat dat meer externen worden ingehuurd. Kan de minister de Kamer wel verzekeren dat de Roemernorm gehandhaafd zal blijven?

Antwoord:

Het Ministerie van BZK zit met 23,6% inhuur over 2016 inderdaad boven de Roemernorm van 10%. Bij mijn ministerie realiseert het kerndepartement ruim onder de 10%-norm voor inhuur van externen. Dit is niet het geval bij de rijksbreed opererende agentschappen (SSO's). Bij deze agentschappen vindt inhuur veelal plaats ten behoeve van en in opdracht van andere departementen. Voor dergelijke externe opdrachten geldt dat uit doelmatigheidsoverwegingen gebruik gemaakt wordt van inhuur van externen vanwege het tijdelijke karakter van de opdrachten en/of de gevraagde specifieke kennis en expertise. Ongeveer 90% van deze inhuur bestaat uit lastig te verambtelijken ICT-specialisten bij de uitvoeringsorganisaties van BZK en uit ingezette uitzendkrachten bij piekbelasting ook bij diezelfde uitvoeringsorganisaties. Hierover verantwoordden ministeries zich ook in hun jaarverslag.

Vraag:

In de Wet normalisering rechtspositie worden ambtenaren gelijk behandeld met de rest van de samenleving. Vraag is hoe het zit met ons politici? Als wij werkloos worden gelden betere regels dan voor andere mensen en dat moet de minister toch ook raar vinden?

Antwoord:

Het oogmerk van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) is om de arbeidsomstandigheden of arbeidsvoorwaarden van ambtenaren te beschermen. Met de operatie Overheidswerknemers onder de werknemersverzekeringen (OOW) werd het overheidspersoneel al onder de werking van de wettelijke werknemersverzekeringen gebracht. De Wet normalisering rechtspositie ambtenaren brengt daar geen verandering in.

Mijn ambtsvoorganger heeft in 2015 een integrale visie rechtspositie politieke ambtsdragers (Kamerstukken II, 2014/15, 28479, nr. 73) aan de Tweede Kamer aangeboden ('Bijzondere ambten, een toegesneden rechtspositie'). De Kamer kon zich vinden in het uitgangspunt dat politieke ambtsdragers geen werknemers zijn. Ze hebben een bijzondere positie. Voor hun

rechtspositie geldt: in lijn met werknemers waar het kan, bijzonder waar het moet. Het ontslagsysteem voor werknemers is bijvoorbeeld gericht op het voorkómen van willekeur en onterecht ontslag en hanteert ontslagvergoedingen en herplaatsingsperiodes. Een politiek ambtsdrager kan van het ene op het andere moment haar of zijn functie verliezen. Die situatie is onvergelijkbaar met de situatie van werknemers of ambtenaren en verdient derhalve een bijzondere regeling die daarbij past.

De wetgeving naar aanleiding van de voorstellen van de Commissie Dijkstal wordt geëvalueerd. Ik zal daarover de Kamer na het Kerstreces informeren.

Vragen van het lid Boer, mw. M. den (D66)

Vraag:

Een digitale kloof in de samenleving is onwenselijk. Kan de staatssecretaris onderzoeken in hoeverre de aanbevelingen uit het WRR-rapport 'iOverheid' inmiddels zijn overgenomen en welke stappen nog worden gezet?

Antwoord:

Het rapport van de WRR dateert van 2011. In de kabinetsreactie op het rapport (25 oktober 2011) heeft het kabinet de aanbevelingen, met name gericht op het verbeteren van privacy van burgers bij bijvoorbeeld wetgeving en gegevensverwerking, omarmd en feitelijk ook geëffectueerd. Zo zijn bijvoorbeeld inzage- en correctiemogelijkheden op (basis)registraties gerealiseerd, is een toetsmodel Privacy Impact Assessment (PIA) voor de Rijksdienst opgesteld en is het Integraal Afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK) uitgebreid. Sinds 2011 zijn de digitaliseringsontwikkelingen dermate snel gegaan dat nieuwe maatregelen zijn getroffen of in voorbereiding zijn. Een zeer belangrijke is de inwerkingtreding van de Algemene Verordening Gegevensbescherming in mei 2018 die de privacybescherming verder versterkt. Tevens wordt bezien of de inzage- en correctiemogelijkheden kunnen worden verbeterd. Ook de toezichtsfunctie, met name in de figuur van de Autoriteit Persoonsgegevens, is verder versterkt.

Vragen van het lid Verhoeven, K. (D66)

Vraag:

Is de staatssecretaris bereid om de gemeenten aan te jagen hun websites te beveiligen, bijvoorbeeld door protocollen als https, DNS-SEC en IPv6 te implementeren? En welk doel stelt de staatssecretaris zich hierbij?

Antwoord:

Ik onderschrijf het belang van informatiebeveiliging zeer. In het Nationaal Beraad Digitale Overheid, waar de gemeenten ook zijn vertegenwoordigd, is afgesproken om te streven naar een volledige implementatie eind dit jaar van onder andere DNS-SEC en IPv6. Voor HTTPS geldt als afspraak dat die vóór 2019 geïmplementeerd wordt; dat geldt voor alle overheidslagen. Zij zijn zelf verantwoordelijk voor het op gepaste wijze inrichten van hun informatiebeveiliging.

Vraag:

Hoe gaat het nu met de software om stemmen te tellen en hoe voorkomt de minister een situatie als bij de vorige verkiezingen? (een kwetsbaarheid geconstateerd in de stemtelsoftware)

Antwoord:

Ik ben het eens met de heer Verhoeven dat hier heel zorgvuldig mee moet worden omgegaan, en wil voorkomen dat gemeenten zich overvallen voelen door besluiten over het gebruik van digitale hulpmiddelen bij het berekenen van de uitslag. Mijn inzet is erop gericht dat bij de komende verkiezingen weer programmatuur kan worden gebruikt om de uitslag te berekenen. Bij de gemeenteraadsverkiezingen is digitale overdracht, bijvoorbeeld op usb-sticks, van uitslaggegevens (tussen gemeenten, hoofdstembureaus en centraal stembureau) niet nodig, omdat de gemeenten de verkiezingsuitslag zelf vaststellen. Naar de digitale overdracht van uitslaggegevens van het raadgevend referendum ga ik nog kijken, en ik zal daarover met de Kiesraad en VNG overleggen. De uitkomst daarvan zal ik aan uw Kamer melden.

Vragen van het lid Kuiken, A.H. (PvdA)

Vraag:

Hoe gaan we om met de transparantie van campagnegeld op lokaal niveau?

Antwoord:

De Wet financiering politieke partijen ziet op dit moment vrijwel uitsluitend op politieke partijen op het nationale niveau. Deze wet wordt op dit moment geëvalueerd door een onafhankelijke evaluatiecommissie onder voorzitterschap van de heer Veling.

Het vraagstuk van de financiering van politieke partijen in het decentraal bestuur maakt onderdeel uit van de taakopdracht van deze commissie.

Dat geldt dus ook voor de vraag of, en zo ja op welke manier, er regels over de transparantie van de inkomsten van deze politieke partijen moeten worden gesteld.

De evaluatiecommissie zal begin 2018 haar advies aan mij aanbieden.

Vervolgens zal ik mede op basis van dit advies een besluit nemen over hoe om te gaan met dit vraagstuk.

Vraag:

De overheid moet burgers helpen en beschermen. Wat gaat de minister concreet doen zodat de overheid naast de burgers staat, dat we de paarse krokodil lek kunnen prikken, wat is haar actieplan?

Antwoord:

Ik ben het eens met mevrouw Kuiken dat de overheid burgers moet helpen en beschermen. Recent onderzoek van de WRR toont bijvoorbeeld aan dat de overheid van een reëler burgerperspectief moet uit gaan. De "paarse krokodil" staat voor een onvoldoende probleemoplossende overheid die doorslaat in met name overregulering en verkeerde bejegening van burgers. Ik ga mij beraden hoe de belangrijkste knelpunten in de contacten tussen overheid en burger te adresseren vanuit dit perspectief.

Vragen van het lid Graaf, mw. S. van der (CU)

Vraag:

Hoe zorgen we ervoor dat de Grondwet een levend document wordt? Dat het ons als mensen dichter bij elkaar brengt.

Antwoord:

Ik zie de Grondwet als de ruggengraat van onze democratische rechtsstaat. Zij stelt de belangrijkste overheidsambten in en regelt de betrekkingen tussen overheden en tussen overheid en burger.

Omdat de Grondwet een levend document is, heeft zij af en toe bijstelling. Er zijn nu twaalf voorstellen tot wijziging van de Grondwet aanhangig bij de Staten-Generaal; vier van de regering, acht van de Kamer. Het regeringsvoorstel voor een algemene bepaling ligt nu in eerste lezing in de Eerste Kamer. Inhoudelijke standpunten over initiatiefvoorstellen zal het kabinet innemen bij de eventuele plenaire behandeling ervan.

Ik vind het van groot belang dat de Grondwet en de waarden die zij tot uitdrukking brengt, de aandacht blijft genieten van de mensen in het land. Daarom subsidieert het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bijvoorbeeld ProDemos: het 'Huis voor democratie en rechtsstaat'. ProDemos organiseert activiteiten voor burgers en scholieren om kennis te verspreiden over de spelregels van de democratie en de rechtsstaat. Het voornemen in het Regeerakkoord om alle leerlingen tijdens hun schooltijd het parlement te laten bezoeken, onderstreept het belang hiervan.

Vragen van het lid Bisschop, R. (SGP)**Vraag:**

Welk probleem wordt er opgelost met de plannen in het Regeerakkoord rond het kiesstelsel en de regionale stem en kunnen we er vanuit gaan dat in ieder geval de huidige representativiteit van het stelsel gehandhaafd blijft?

Antwoord:

Conform de afspraken die zijn vastgelegd in het Regeerakkoord zal aan de Staatscommissie Parlementair stelsel, die adviseert over de toekomstbestendigheid van het parlementair stelsel, ook worden gevraagd om advies uit te brengen over opties voor een wijziging van het

kiesstelsel voor de Tweede Kamer, mede in het licht van de regionale functie van kiesstelsels in de omliggende landen. Het kabinet wacht af wat de Staatscommissie op deze punten zal adviseren en zal vervolgens daar een standpunt over bepalen. Daarover kan vervolgens met de Tweede Kamer worden gedebatteerd.

Vraag:

Welke mogelijkheden ziet de minister om de constitutionele toetsing van wetsvoorstellen in te bedden in het hele proces?

Antwoord:

Er bestaat ruime aandacht voor de constitutionele toetsing en de zichtbaarheid daarvan in het wetgevingsproces. Zoals u bekend is, hebben ook de Staten-Generaal hier een belangrijke rol. Voor de wijze waarop de toetsing is gewaarborgd, wijs ik de heer Bisschop graag op de brief van 22 maart 2016 van mijn ambtsvoorganger aan de Tweede Kamer (Kamerstukken 34300 VII, nr. 62). In die brief is ook de toezegging gedaan om te komen tot een Handreiking binnen de Rijksdienst om de aandacht voor de toetsing verder te versterken. Ik ben nu bezig met de afronding van de Handreiking.

Vraag:

Is de minister bereid om te komen met een notitie over de verhouding van Nederland tot de internationale rechtsorde en de doorwerking van het internationaal en Europees recht in Nederland?

Antwoord:

Het stelsel van doorwerking van internationaal recht is verankerd in de artikelen 93 en 94 van de Grondwet. Het kabinet ziet geen aanleiding of noodzaak dat stelsel te herzien. Een van mijn ambtsvoorgangers heeft in 2007 een notitie over dit onderwerp gestuurd aan de Tweede Kamer, waarin uiteengezet is wat de kenmerken van dit stelsel zijn (Kamerstukken II 2007/08, 29 861, nr. 19). Tegen deze achtergrond zie ik geen aanleiding opnieuw met een notitie te komen.

Vraag:

Wil de regering het aantal gemeenten fors verminderen? Wat is nu precies de inzet van de regering? Wat is het doel en is het niet zinvoller de democratische controle op

samenwerkingsverbanden te versterken? Is de regering bereid hier onderzoek naar te doen? Hoe ziet de minister de rol van provincies bij herindelingen?

Antwoord:

Ik ben van mening dat het primair een verantwoordelijkheid van gemeente(rade)n zelf is om te beoordelen of een herindeling nodig is. Provincies hebben echter ook een bovenlokale verantwoordelijkheid, die uitgaat boven de afzonderlijke belangen van gemeenten. De invulling van deze verantwoordelijkheid kan voor een provincie aanleiding zijn om zelf het initiatief tot herindeling van gemeenten te nemen. Hierbij is herindeling niet een doel op zich, maar een middel om onder andere de bestuurskracht te versterken zodat gemeenten toegerust zijn om hun verantwoordelijkheden waar te kunnen maken.

De passage over herindelingen in het regeerakkoord is voor mij aanleiding om tot een herziening van het beleidskader gemeentelijke herindeling te komen. Hierover zal ik in overleg treden met gemeenten en provincies. Mijn streven is het aangepaste Beleidskader in de tweede helft van 2018 naar uw Kamer te zenden.

Daarnaast is in het regeerakkoord afgesproken dat de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) wordt aangepast om de politieke legitimiteit van een gemeenschappelijke regeling te versterken. Voor mij staat daarbij voorop dat besluitvorming transparant moet zijn en raden hun rol waar moeten kunnen maken. De komende tijd zal ik in overleg treden met provincies, gemeenten en waterschappen, maar ook met beroepsverenigingen over hun beeld bij de gewenste wijzigingen van de Wgr.

Het is mijn streven om in het voorjaar van 2018 een beleidsbrief naar uw Kamer te sturen waarin ik de inhoudelijke kaders voor wijziging van de Wgr wil benoemen en het tijdpad voor de wijziging wil schetsen. Daarbij zal ik ook ingaan op aanpassingen in de Gemeentewet. De Wgr en Gemeentewet kunnen niet los van elkaar worden gezien: het versterken van de controlerende rol van raden richting gemeenschappelijke regelingen wil ik in samenhang bezien met de inrichting van het gemeentebestuur en de bevoegdheden van de gemeenteraad richting het college.

Vraag:

Kan de minister toezeggen dat subsidies voor het vergroenen van de bestaande woningvoorraad het hele jaar beschikbaar worden gehouden?

Antwoord:

In de Stimuleringsregeling Energieprestatie Huursector (STEP) en de Subsidie Energiebesparing Eigen Huis (SEEH) voor Verenigingen van Eigenaren (VvE) resteert naar de huidige inschattingen nog voldoende budget om de regelingen in heel 2018 beschikbaar te houden voor deze doelgroepen. Een harde toezegging hierop kan ik echter niet geven, aangezien de uitputting afhankelijk is van de aanvragen die verhuurders en VvE's zelf doen. Er is geen subsidiebudget bij BZK voor eigenaar-bewoners van koopwoningen.

Vraag:

Gaat het bij de uitvoering van de Omgevingswet alleen om handhaving van het huidige beschermingsniveau of wordt tegelijkertijd ruimte gegeven aan gemeenten voor aanscherpen van regels?

Antwoord:

De stelselherziening van het omgevingsrecht is gericht op minder en overzichtelijke regels, een samenhangende benadering van de leefomgeving, ruimte voor lokaal maatwerk en een betere en snellere besluitvorming. Dit met behoud van een gelijkwaardig beschermingsniveau. Met de Omgevingswet wordt onder voorwaarden meer ruimte gegeven aan gemeenten en provincies voor bestuurlijke afweging en lokaal maatwerk. Dit kan op onderdelen soepeler, maar ook strenger zijn. Hierdoor kunnen andere overheden beter inspelen op de lokale verschillen die er zijn binnen Nederland.

Vraag:

Welke mogelijkheid ziet de minister om de consument te beschermen en dempend op te treden in het kader van de spanningen, tekorten en gekte op de woningmarkt?

Antwoord:

Hypothecaire leennormen behoeden huishoudens tegen het aangaan van onverantwoorde schulden en beschermen huishoudens tegen problemen met betaalbaarheid. Ik verken in hoeverre huishoudens opgejaagd door de markt te veel risico's aangaan bij het kopen van een woning zoals het afzien van voorbehoud van financiering en bouwkundige keuring. Voor het einde van het jaar zal ik hierover uw Kamer informeren.

In gebieden waar het woningaanbod het meest achterblijft ga ik afspraken maken met alle betrokken partijen om de woningbouw aan te jagen. Ook ben ik al in gesprek met belangrijke

stakeholders hoe we de woningbouw verder kunnen aanjagen. Het voorraadkarakter van de woningmarkt en de meerjarige duur van nieuwbouwtrajecten maken echter dat dit op korte termijn de spanning op de woningmarkt niet weg kan nemen.

Ander aandachtspunt is dat de grote prijsstijgingen de woningmarkt in grote steden minder toegankelijk maken voor delen van de bevolking, zoals middeninkomens. In dit kader zal ik in februari komen met een reactie op de aanbevelingen van de Samenwerkingstafel Middenhuur. De aanbevelingen zullen worden betrokken bij de afspraken met medeoverheden over meer middenhuur.

Vraag:

Is de minister bereid met betrokken overheden en de staatssecretaris van Financiën de verrommeling van het buitengebied en de fiscale barrières aan te pakken?

Antwoord:

In het kader van het programma Bevolkingsdaling werk ik samen met andere departementen aan het aanpakken van de gevolgen van krimp. Een van de opgaven in krimpgebieden is het tegengaan van leegstand op het platteland. Het betreft hier een opgave met een domeinoverstijgend karakter, daarom werk ik samen, en zal ik samenwerken, met de ministeries van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Infrastructuur & Waterstaat en Economische Zaken & Klimaat om het buitengebied leefbaar te houden. Deze problematiek benaderen we onder andere samen vanuit de ruimtelijke invalshoek en milieu-opgaven zoals de asbestsanering van daken. Om een voorbeeld te geven, momenteel werk ik concreet aan de opzet van een uitvoeringsprogramma in de regio Achterhoek waarin leegstaand agrarisch vastgoed wordt aangepakt. Kennis en ervaring hieruit zullen worden gedeeld en toegepast in andere regio's die met dezelfde opgave kampen.

Vraag:

Ziet de minister mogelijkheden te zorgen dat gemeenten tot reëlere en betaalbare tarieven voor begraven komen?

Antwoord:

In de Wet op de lijkbezorging is opgenomen dat begraafplaatsen worden onderscheiden in gemeentelijke en bijzondere begraafplaatsen. De overheid heeft geen rol t.a.v. de grafkosten van bijzondere begraafplaatsen.

De kosten voor een graf op een gemeentelijke begraafplaats kunnen verschillen, afhankelijk van de grondprijs, de duur van het grafrecht en de voorzieningen zoals bijv. het onderhoud.

Deze zogenaamde grafrechten stelt iedere gemeente voor zich vast; het betreft hier een vorm van leges, met als grondslag de Gemeentewet. Leges mogen maximaal kostendekkend zijn. Sommige gemeenten houden de grafrechten bewust laag; andere gemeenten werken toe naar kostendekkende grafrechten, nu de exploitatiekosten voor begraafplaatsen hoog zijn. Dat begraven een “publieke taak” is, doet niets af aan het recht van gemeenten om zelf de hoogte van de grafrechten te bepalen.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft in samenwerking met het Rijk een model kostenonderbouwing lijkbezorgingsrechten uitgegeven. Hierdoor krijgt de gemeente, maar dus ook de burger, inzicht in de gemeentelijke processen en de daaraan verbonden kosten. Dit komt de transparantie ten goede.

Vragen van het lid Öztürk, S. (DENK)

Vraag:

Kunt u toezeggen dat de gekozen burgemeester er komt?

Antwoord:

Het regeerakkoord stelt dat het initiatiefvoorstel tot deconstitutionalisering van de aanstellingswijze van de burgemeester wordt voortgezet, daar richt ik mij dus eerst op. Het wetsvoorstel is op 25 april 2017 door het Kamerlid Jetten (D66) voor tweede lezing ingediend. Recent is de nota naar aanleiding van het verslag uitgebracht.

Vraag:

Voor veel mensen is het Sinterklaasfeest discriminatoir. Als dit zo ervaren wordt dan moet dit niet met publiek geld worden gefinancierd. Deelt de minister deze redenering? Is de minister bereid om te kijken naar middelen die naar gemeenten en Rijk gaan ter financiering van zwarte piet en hoe deze financiering kan worden gestopt?

Antwoord:

Zwarte piet roept emoties op, zowel bij voor- als tegenstanders. Maar veranderingen kunnen en moeten niet van bovenaf worden opgelegd. Het mooie is, dat het Sinterklaasfeest niet door de overheid wordt voorgeschreven. Het organiseren van het Sinterklaasfeest gebeurt op plaatselijk niveau. Ik vind dat dat zo moet blijven, ook voor wat betreft de beslissing of er al of niet een plaatselijke subsidie of andere overheidsbijdrage aan wordt verbonden. Er zijn trouwens geen landelijke gegevens beschikbaar over de uitgaven die gemeenten doen ten behoeve van de Sinterklaasviering. Wel wordt vanuit het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid gestimuleerd dat voor- en tegenstanders met elkaar in gesprek gaan. En via het gemeentefonds wordt een bedrag beschikbaar gesteld aan de gemeente waar de landelijke intocht van Sinterklaas plaatsvindt, ten behoeve van die dialoog en daaraan gerelateerde activiteiten.

Vraag:

Steden worden te duur, veel yuppen, expats en weinig binding met de buurt. Gewone mensen kunnen niet meer in de binnenstad wonen, of wonen te klein. Zou je de grote steden niet meer aan kunnen spreken of zij alles wel kunnen uitvoeren? Is de minister bereid daar naar te kijken?

Antwoord:

Het kabinet vindt een goed functionerende woningmarkt en een leefbare leefomgeving essentieel. Ik ga daarom, zoals aangekondigd in het Regeerakkoord, met belangrijke stakeholders zoals lokale overheden in gesprek om te bezien hoe de woningvoorraad het beste benut en uitgebreid kan worden.

Grote prijsstijgingen maken de woningmarkt in grote steden minder betaalbaar en toegankelijk voor bijvoorbeeld middeninkomens en gezinnen. Tegelijkertijd is de trek van gezinnen uit de stad van alle tijden. Tijdens de crisis was deze lager, vanwege de lagere doorstroom op de woningmarkt, nu zien we weer een inhaalslag.

Er zijn de afgelopen jaren al verschillende maatregelen genomen om de mogelijkheden van gemeenten om te sturen op de samenstelling van de woningvoorraad te vergroten. Zo is het Besluit ruimtelijke ordening aangepast. Daarmee kunnen gemeenten diverse wooncategorieën zoals middenhuur expliciet opnemen in hun bestemmingsplannen.

Zo kunnen gemeenten in steden met woningtekorten het belang van diverse doelgroepen en de diversiteit van de stad waarborgen. De gemeenten moeten de lokale afweging wel zelf

maken.

Vraag:

Kunt u Prins Bernard jr. aanmoedigen zijn eigen beleggingen (102 woningen in Amsterdam) om te vormen in een woningbouwcorporatie zodat hij ook iets terug kan doen voor de samenleving.

Antwoord:

Over 'buy to let' heb ik onlangs vragen uit uw Kamer beantwoord. Voor het overige laat ik mij niet uit over de activiteiten van één natuurlijk persoon.

Vraag:

Hoe kijkt de minister aan tegen kleine partijen, ziet zij kleine partijen als een probleem? De staatscommissie kijkt naar het bestel. Wat gaat de minister doen om een kiesdrempel te voorkomen?

Antwoord:

Ik ben voorstander van een pluriforme democratie.

De staatscommissie is gevraagd om advies uit te brengen over de toekomstbestendigheid van het parlementaire stelsel.

Ik wacht het advies van de staatscommissie af.

Vraag:

Kunt u de minister-president aanspreken en bijsturen op opmerkingen zoals 'pleur op', 'ik haat de multiculturele samenleving', 'Mo, vecht je maar in'. Dit zijn geen uitspraken die horen bij een premier voor alle Nederlanders.

Antwoord:

Naar aanleiding van deze opmerkingen van de minister-president heeft reeds debat met uw Kamer plaatsgevonden. Daar verwijs ik derhalve naar.

Vraag:

Een Britse minister had ontmoetingen met Israëliërs en moest aftreden. Kan de minister vertellen welke verplichtingen ministers en staatssecretarissen hebben op het gebied van transparantie? Is het in Nederland streng geregeld of zouden we het beleid scherper moeten maken?

Antwoord:

Voor het optreden van bewindslieden in het buitenland is de in de Grondwet gestipuleerde eenheid van het regeringsbeleid bepalend (art 46 Gw). Het voornemen tot een buitenlandse dienstreis dient te worden medegedeeld aan de minister van Buitenlandse Zaken, met het oog op het zo goed mogelijk op elkaar afstemmen van de reisagenda's van bewindspersonen (Handboek voor bewindspersonen, blz. 40). In de ministerraad wordt periodiek informatie gedeeld over aanstaande dienstreizen van bewindspersonen. Het reisprogramma wordt voorbereid met de Nederlandse ambassade van het land dat wordt bezocht. Daardoor is Buitenlandse Zaken ook inhoudelijk betrokken. Zo kan worden beoordeeld of de inhoud van de dienstreis en de contacten passen binnen de kaders van het buitenlands beleid. Met deze systematiek is er geen aanleiding het beleid met betrekking tot buitenlandse contacten aan te scherpen.